

Pomológia

- **Pomológia:** gyümölcsfajta ismerettan
 - leíró v. részletes pomológia
 - gyakorlati v. részleges pomológia
- **Fajta:** gazdasági tulajdonságai, morfológiai bélyegei alapján elkülönített fajon belüli rendszertani egység

- „**Növényfajta:** növények egy botanikai taxonon belül ismert legalacsonyabb szintű csoportja, amely nemesítői tevékenység eredményeként jött létre, és
 - a) egy genotípus vagy genotípusok kombinációja által meghatározott tulajdonságokkal jellemezhető,
 - b) más növénycsoportoktól legalább egy tulajdonság kifejeződése alapján megkülönböztethető, valamint
 - c) a továbbszaporítás során tulajdonságait változatlanul megőrzi, és ezáltal ugyanazon egységnek tekinthető.”
- **fajtavizsgálat – DUS vizsgálat**
 - DUS = Distinctness, Uniformity, Stability

Fajták származása

- **Hazai származású – Magyar kajszi, Besztercei, Milotai**
- **Honosított, jól adaptálódott – Jonathan, Idared, Vilmos, Germersdorfi**
- **Atlanti klímából származó – Elstar, Gala,**
- **Mediterrán klímából származó – Granny Smith, Bergeron, Babygold**
- **Kontinentális klímából származó – orosz homoktövis fajták**

Fajtaválasztás szempontjai – értékmerő tulajdonságok

Áruérték	Termesztési érték
• felhasználási cél	• ökológiai igény
• kulcsin	• szárazság-, fagy-, stressz- és betegség tűrés → termébiztonság
• beltartalom	• növekedési erély
• érési és fogyasztási idő	• termőképesség, termőre fordulás ideje, termőkor hossza
• tárolhatóság	• virágzási, termékenyülési, kötődési sajátosságok
	• érésmenet
	• agro- és fitotechnikai igény
	• alanykompatibilitás
	• gépesíthetőség

Alma fajtacsoportok az érési idő szerint

- **Nyári alma – 08.15. előtt** érik, elhúzódó érés, hullásra hajlamos, nem tárolható, rosszul szállítható
- **Őszi alma – érés 08.15. és 09. 15. között,** átmenet a nyári és a téli típus között, tél elejéig tárolható
- **Téli alma – érés 09.15. után,** koncentrált érés, egyszerre leszedhető, jól szállítható és tárolható, közvetlenül szedés után még nem jóízű

Alma fajtahasználatunk múltja

- **50-es, 60-as, 70-es évek:** Jonathan, Starking, Golden hármasa
- **80-as évek:** Idared, Gloster, Mutsu, Jonathan klónok, Jonagold
- **90-es évek:** Elstar, Gala, Golden klónok, Jonagold klónok, Idared, Mutsu, Granny Smith, Earligold, Summerred, Braeburn
- **2000-es évek:** Idared, Golden fajtakör, Gala, Jonagold, Red Chief; (Braeburn, Fuji, Topáz)
- **2017:** Idared (22%), Florina – Remo - Relinda (rezisztens fajták) (14%), Golden fajtakör (11%), Jonagold (6%), Gala (3%), Jonathan M41 (3%); egyéb (41% !)

Jonathan fajtakör

- **Jonathan** – IX/2, rosszul tárolható, bőtermő, fedőszín és méret gondok, jó ízű, ipari felhasználásra (almalé), betegségekre érzékeny, feketefoltosság

klónjai: (VIII/3 – IX/3, 120-150 g) Csány 1 J., J. M41, Naményi J., Szatmárcsekei J., Watson J.

Ma már jóval ritkábban telepítik

Jonathan fajtakör

- **Idared** – Jonathan hibrid, X/1, jó termőképességű és termésbiztonságú, nagyon jól tárolható, nagy gyümölcsű, savanykás, lisztharmatra érzékeny, vezető fajta ma nálunk – alacsony értékesítési ár
 - **Jonagold** – Jonathan x Golden D., IX/3-X/1, 4-(10) hónapos tárolás, nagyméretű, viaszos felszín, jó ízű, betegségekre nem érzékeny
- klónjai:** Jonagold Novajo, Jonagold Jonaveld, Jon Jonagored Supra (Morrens), Jonagold De Costa

Golden Delicious fajtakör

- **Golden Delicious** – IX/3-X/1, ápriliséig tárolható, bőtermő, 140-180 g, édeskés, vékony héjú, varasodásra érzékeny
- klónjai:** Golden Reinders – kevésbé perzselődik, bőtermő (Golden B, Smoothee, Golden Haidegg)
- **Charden** – Golden D. hibrid, X/1
 - **Mutsu** – Golden D. hibrid, X/1-2, igen nagy méretű, tárolás során besárgul
 - **Elstar** – Golden D. hibrid, IX/1-2

Red Delicious fajtakör

- **elvárás:** 100%-os fedőszín, 75-90 mm átmérő, nyújtott alak, 5 dudor a csészénél
- **Starking Delicious** – IX/3-X/1, márciusig tárolható, bőtermő, édeskés, kásásodik, erős növekedésű, magházpenészesedésre és varasodásra hajlamos
- (**Redspur D.**, **Wellspur D.**, **Starkrimson D.**)
- **Red Chief:** spur típus, középérésű alanya
- **Super Chief**, **Scarlet Spur**
- **Gloster**

Egyéb fontosabb almafajták

- **Gala** – Kid's Orange Red - Golden D. hibrid, VIII/3-IX/2, bőtermő, 130-170 g, narancsvörös, édeskés, varasodásra érzékeny
- **klónjai:** Tenroy (Royal G.), Mondial G. (Imperial G.), Regal Prince (G. Must)
- **G. Galaxy**, **G. Schnitzer-Schniga**, **Buckeye G.**, **Annaglo** – jobb fedőszín

Egyéb fontosabb almafajták

- **Braeburn** – X/2, yengenővekedésű, nagy gyümölcsű, szüreti időpontra és Ca-hiányra érzékeny, téglapiros matt fedőszín, nagyon kemény, lisztesedik
- **Granny Smith** – X/2-3, jól tárolható és szállítható, bőtermő, nagy gyümölcsű, zöld, viaszos, nagyon kemény, savanykás
- **Fuji**, **Pinova**, **Topáz**, **Mairac**
- **Rezsztens fajták**, régi magyar fajták, klubfajták

Rezisztens fajták

- **Florina** - 5. generációs francia hibrid, X/1, 170-180 g, varasodás rezisztens, jól tárolható, harmonikus ízű
 - **Remo** – 3. generációs német hibrid, IX/1-2, varasodás, lisztharmat és tűzelhalás rezisztens, jó fagyűrőképeség, borvörös fedőszín
 - **Relinda** – (Undine x BX44,14), varasodás és tűzelhalás rezisztens, téli alma, nagyméretű, kemény húsú, nagyon jól tárolható
-
- **Körte** - Érési idő szerint: nyári, őszi, téli
 - Clapp kedveltje (nyári) (3%), Vilmos (nyári) (25%), Bosc kobak (őszi) (42%), Packham's triumph (őszi) (9%), Packham's triumph (őszi) (9%), Hardenpont (téli)
 - **Őszibarack** - Csoportosításuk lehetséges érési idő, héjfelület, hússzín, magvaválóság, felhasználás célja szerint.
 - **Sárga húsú, molyhos felületű fajták** – Redhaven (18%), Suncrest (10%), Springcrest
 - **Fehér húsú, molyhos felületű fajták** – Champion (2%), Mariska (4%), Michelini (3%), Springtime
 - **Nektarin (csupaszfelületű) fajták** – Andosa, Fantasia (3%), Flavortop
-
- **Szilva**: Besztercei (6%), Blufre (5%), Cacanska lepotica (27%), C. rodna (9%), President (7%), Stanley (22%)
 - **Kajszi**: Bergeron (9%), Ceglédi óriás (13%), Gönci magyar kajszi (17%), Magyar kajszi (15%), Mandulakajszi (3%), Pannónia (5%)
 - **Meggy**: Cigánymeggy (9%), Debreceni bőtermő (15%), Érdi bőtermő (30%), Kántorjánosi 3 (14%), Pándi, Újfehértói fűrtös (23%)
 - **Cseresznye**: Bigarreau Burlat (11%), Carmen (11%), Germersdorfi 3 (14%), Katalin (9%), Szomolyai fekete (9%)
 - **Bodza**: Harschberg (90%), Samil (7%), Sampo (2%)
 - **Dió**: Milotai 10 (57%), Alsószentiváni 117 (23%), Tiszacsécsi 83 (3%)